

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Дошкільна освіта»

Всеукраїнська студентська олімпіада зі спеціальності «Дошкільна освіта» проводиться як особиста першість у вигляді системи масових очних змагань майбутніх вихователів.

Учасникам олімпіади пропонуються завдання, які складені з урахуванням досягнень у галузі дошкільної освіти на сучасному етапі. Їх розв'язання вимагає не тільки знання навчального матеріалу, а й опори на загальну психолого-педагогічну культуру, педагогічну майстерність майбутніх вихователів.

Завдання олімпіади полягає в активізації знань і вмінь майбутніх вихователів із теорії та історії дошкільної педагогіки, фахових методик, педагогіки вищої школи та методик викладання дошкільної освіти у вищих навчальних закладах при розв'язанні завдань професійного спрямування шляхом проведення теоретичних і практичних випробувань; створенні умов для розвитку творчості й активної професійної позиції конкурсантів; становленні професійної самосвідомості, самовизначення й самореалізації конкурсантів; розвитку мотивації майбутніх педагогів до впровадження інновацій в освітньому просторі дошкільних навчальних закладів та в умовах педагогічного вишу.

Для участі в Олімпіаді запрошуються 2 студенти – переможці першого етапу (1 студент – ОКР «бакалавр», 1 студент – ОКР «магістр»).

Дата проведення олімпіади – **18-19 травня 2017 року.**

Тури олімпіади:

• I тур – виконання письмових завдань (тести з теорії та історії дошкільної педагогіки, методик дошкільної освіти для учасників олімпіади освітнього рівня «бакалавр» (Додаток 1); творче завдання з актуальних проблем дошкільної освіти та інноваційних технологій викладання для учасників олімпіади освітнього рівня «магістр» (Додаток 2));

• II тур – аналітико-проектувальні завдання з методик дошкільної освіти та моделювання фрагменту форми роботи з дітьми дошкільного віку з наступною їх презентацією – для учасників олімпіади освітнього рівня «бакалавр» (Додаток 3); презентація науково-дослідної роботи (доповідь) – для учасників олімпіади освітнього рівня «магістр» (Додаток 4).

УВАГА!

До 27 квітня 2017 р. необхідно надіслати в оргкомітет на поштову адресу: **Харківський національний педагогічний університет, факультет дошкільної освіти, пров. Фанінський, 3, кім. 209, м. Харків, 61002:**

1. Анкету учасника, оформлену згідно з Додатком № 6.
2. Заяву (див. Додаток №6).
3. Фото розміром 3x4 см кожного учасника.
4. Резюме учасника (додаток 7).
5. Наукову доповідь (Додаток 4) з рекомендацією від наукового керівника.

До 10 травня 2017 р. необхідно надіслати в оргкомітет на електронну адресу: sphnpu@ukr.net презентацію учасника олімпіади у форматі програми PowerPoint.

Поштова адреса для отримання інформації:

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, факультет дошкільної освіти, кафедра естетичного виховання і технологій дошкільної освіти, пров. Фанінський, 3, ауд. 54-А, м. Харків, 61166.

Електронна адреса: <http://nauka.hnpu.edu.ua>, розділ: олімпіади.

Контактні телефони: (057)-702-66-21 (деканат факультету дошкільної освіти)

097-950-86-50 (Наталія Григорівна); 067-810-20-30, E-mail: n_fliper72@mail.ru (Надія Олександрівна).

Урочисте відкриття II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади із дошкільної освіти – 18 травня 2017 року о 9.00 за адресою: вул. Валентинівська, 2.

Учасникам олімпіади необхідно мати паспорт, студентський квиток, посвідчення про відрядження.

Оплата відряджень учасників II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади здійснюється за рахунок навчальних закладів, що надають відрядження.

У разі приїзду разом з учасниками Олімпіади супроводжуючих із ВНЗ просимо в заявці учасника обов'язково це зазначити і повідомити за телефонами.

Просимо завчасно придбати квитки на зворотний проїзд.

Додаток 1

Завдання для учасників Олімпіади ОР «Бакалавр»

Написання тестових завдань з теорії та історії дошкільної педагогіки та окремих методик

Тривалість роботи – 30 хвилин.

Завдання включає тести, в яких студенти повинні виявити чіткі системні знання з теорії та історії дошкільної педагогіки та окремих методик.

Тривалість роботи – 30 хвилин.

Даний блок складається з тестових завдань типу «множинний вибір - єдина відповідь» з наступних дисциплін:

- дошкільна педагогіка,
- історія дошкільної педагогіки;
- теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку;
- теорія і методика розвитку мовлення дітей дошкільного віку;
- теорія і методика ознайомлення дітей дошкільного віку з природою;
- теорія і методика формування елементарних математичних уявлень;
- образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі.

Рекомендована література для підготовки до тестових завдань:

1. Богуш А.М. Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Підручник / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. - 704 с.
2. Вільчковський Е.С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Е.С. Вільчковський, О.І. Курок. - 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми : Університет, кн., 2010. – 428 с.
3. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі [Текст]: підручник / Г.В. Сухоруков, О.О. Дронова, Н.М. Голота, Л.А. Янцур; за заг. ред. Г.В. Сухорукової. - К. : Слово, 2011. - 376 с. : іл.
4. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка / Т.І. Поніманська. - К.: Академвидав, 2006. – 456 с.
5. Щербакова К.Й. Методика формування елементів математики у дошкільників / К.Й. Щербакова. - К.: В-во Європейського університету, 2011. - 262 с.
6. Яришева Н.В. Екологічне виховання дошкільників / Надія Федорівна Яришева / [посібник для вихователів] (серія «Екологія і здоров'я»). — К.: 2001. - 55 с.
7. Яришева Н.Ф. Методика ознайомлення дітей з природою / Н.Ф. Яришева. - К.: Вища шк., 1995. - 255 с.

Додаток 2

Завдання для учасників Олімпіади ОР «Магістр» Письмове творче завдання з актуальних проблем дошкільної освіти та інноваційних технологій викладання

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

Завдання

I. На отриману під час жеребкування тему складіть розгорнутий план лекції для студентів педагогічного вишу.

Доберіть щонайменше 4 прийоми стимулювання пізнавальної діяльності студентів,

II. Продемонструйте дібрані прийоми стимулювання пізнавальної діяльності студентів, підтримання уваги та інтересу до змісту лекції. Обґрунтуйте добір (регламент виступу – до 10 хвилин).

Критерії оцінювання творчого завдання

Критерії оцінювання		Максимальна кількість балів
Письмова частина		10
	Коректність формулювання мети й завдань лекції	3
	Логічність плану лекції	2
	Відповідність дібраних прийомів стимулювання пізнавальної діяльності студентів змісту лекції	3
	Доцільність використання запропонованих прийомів на відповідних етапах лекції	2
Усна частина		10
	Чіткість обґрунтувань добору прийомів стимулювання пізнавальної діяльності	3
	Коректність вживання педагогічної термінології	2
	Упевненість	1
	Здатність установлювати й підтримувати контакт з аудиторією	2
	Доцільна емоційність	1
	Доцільність і точність невербальних засобів спілкування	1
Разом		20

Приклад виконання письмового творчого завдання «План лекції»

Навчальна дисципліна – Порівняльна етнопедагогіка

Тема: Порівняльна етнопедагогіка в системі наукового знання

Мета – сформувати уявлення про порівняльну етнопедагогіку як субдисципліну в межах педагогічної науки, що виникла на стику етнографії, педагогіки, культурології, етнопедагогіки, історії, фольклористики тощо.

Завдання:

- формувати позитивну мотивацію до професійної діяльності в умовах етнокультурного різноманіття сучасного суспільства;
- розвивати логічне мислення, когнітивну лабільність.

План

1. «Людство – це народи» (Ю. Бромлей і Р. Подольний). Сучасна етнокультурна ситуація в Україні та на Харківщині.
2. Етимологія термінів і співвідношення понять *етнос* і *нація*, *народна педагогіка* та *етнопедagogіка*. Два підходи до трактування поняття *етнопедagogіка*.
3. Подібне та відмінне в науковій і народній педагогіці.
4. Основні джерела етнопедagogічного знання (історичні пам'ятки, етнографічні джерела, фольклор, польові дослідження, включене спостереження, інтерв'ю тощо).

Основні поняття лекції: етнос, нація, народна педагогіка, етнопедagogіка.

Методи, прийоми: розповідь, проблемні запитання, елементи дискусії.

Наочність і оснащення: політична мапа світу, карта етнографічного районування України, дані Всеукраїнського перепису населення 2001 року.

Прийоми стимулювання пізнавальної діяльності студентів.

1. На етапі актуалізації опорних знань:

Які асоціації у вас виникли, коли ви побачили в розкладі назву нової дисципліни «Порівняльна етнопедagogіка»? Як ви вважаєте, про що ми будемо говорити на наших заняттях, чим будемо займатися? (асоціативний тест + проблемне запитання).

2. Під час опрацювання першого пункту плану лекції:

Можливо, хтось пам'ятає, представники скількох народів мешкають в Україні? (запитання для активізації уваги студентів).

3. Під час опрацювання другого пункту плану лекції:

[Після розкриття етимології терміну *етнос*] Цікаво, що в Стародавній Греції було ще одне слово, що означало *народ*. Ви всі добре знаєте принаймні похідні від нього, їх ми часто чуємо, наприклад, у час передвиборних перегонів. Пригадайте, що це за слово, та поміркуйте, навіщо давнім грека були потрібні два слова, які означають *народ* (проблемне запитання + елементи дискусії).

4. Під час опрацювання третього пункту плану лекції:

Для того щоб краще зрозуміти суть народної педагогіки та її відмінність від педагогіки наукової, поміркуємо, що означає *народний*, наприклад, у поняттях *народна медицина* та *народне мистецтво* (проблемне запитання).

Додаток 3

Аналітико-конструктивне завдання «Творчо для малечі про різні речі» (Багатофункціональність предметів, об'єктів, явищ)

Зразок завдання

Моделювання незвичних функцій звичних предметів

Зображення: мотузка.

Завдання: використовуючи задане зображення, розробіть якнайбільше оригінальних варіантів/можливостей **функціональної реалізації** зображеного предмета, об'єкта чи явища в **різних методиках** (методика фізичного виховання, розвитку мовлення, ознайомлення з природою, формування елементарних математичних уявлень, образотворчого мистецтва, музичного виховання).

Продемонструйте найбільш яскравий фрагмент / спосіб застосування зображеного предмета в одній з форм роботи з дітьми (вікова група, методика за вибором студента). Обов'язково визначте форму роботи, завдання/мету/програмовий зміст, методика (-и), вікову групу.

Зразок виконання завдання

Зображення: мотузка.

Методики :

Методика фізичного виховання	Методика розвитку мовлення	Методика ознайомлення з природою	Методика формування елементарних математичних уявлень	Методика образотворчого мистецтва	Методика музичного виховання
<ol style="list-style-type: none"> Канат для перетягування. Мотузка для ходьби по обмеженій площині. Скакалка для стрибків, гри у «Рибака та рибок». Віжки для рухливої гри «Катання на конях». Мотузка для гри «Каруселі». Мотузка для навчання дітей раннього і молодшого віку шикуватися в коло. Мотузковий парк для лазіння, утримування рівноваги. Мотузкова гойдалка для 	<ol style="list-style-type: none"> Встановлення асоціативних зв'язків (на що схожа мотузка). Предмет, про який можна скласти розповідь (Наприклад: «Казка про мотузку»). Наочний матеріал для проведення дидактичних вправ на добір ознак предмета (мотузка яка?..); на добір дій (мотузка що робить?); на доповнення речень (доповнити розпочаті вихователем речення, вживаючи 	<ol style="list-style-type: none"> Іграшка для kota. Склад матеріалів – з чого може бути виготовлена мотузка. Повідок для собаки. Хвіст у корови. Павутиння. Канат на кораблі – для ознайомлення з докільям. Пасок для штанів – ознайомлення з одягом. 	<ol style="list-style-type: none"> Умовна мірка, Умовна лінія. Викладання геометричних фігур мотузкою. Клубок. Різнокольорові шнурівки з вузликами та «крабики» - шпильки для волосся – закріплення назви кольорів, кількісної та порядкової лічби. 	<ol style="list-style-type: none"> Нитка для малювання у ниткографії. Нитки для в'язання. Нитки у вишиванні. Нитки для плетіння макраме. Нитки для ткацтва. Нитки для декорування предметів. Декоративні ліхтарики на мотузці. Шнурівки для розвитку дрібної моторики пальців. 	<ol style="list-style-type: none"> Нитка – нотний стан. Нитки – струни музичних інструментів. Викладання мотузкою на фланелеграфі мелодичного малюнку пісні. Мотузка для закріплення на ній дзвіночків шумового оркестру.

розвитку вестибулярного апарату.	слово мотузка в різних відмінках). 4. Наочний матеріал для проведення дидактичних ігор «Хто більше?» (дібрати якомога більше слів на звук, з якого починається слово мотузка); «З`єднай картинки» (з`єднати мотузкою картинки, назви яких починаються або закінчуються однаковим звуком). 5. Матеріал для викладання літер 6. Елемент для моделювання речення (позначення мотузками кількості слів у реченні).				
----------------------------------	--	--	--	--	--

Зразок форми роботи з дітьми

Зображення: мотузка.

Методика: фізичного виховання

Форма роботи, назва: рухлива гра «Каруселі»

Вікова група: старша

Мета: закріплювати вміння ходити й бігати по колу, тримаючись за мотузку, розвивати здатність зберігати рівновагу під час підскоків і поворотів, виховувати почуття ритму, спритність, уміння на сигнал відповідати рухом, не штовхатися під час ходьби, бігу.

Хід гри:

У центрі майданчика вихователь кладе на землю мотузку зі зв'язаними кінцями у вигляді кола. Це – «карусель». Діти граються на майданчику, ходять, бігають, танцюють. За сигналом вихователя «На каруселі» діти піднімають шнур із землі й починають ритмічно ходити колом, промовляючи:

Закрутились каруселі –

Все кругом, кругом, кругом.

А ми – діточки веселі –
Все бігом, бігом, бігом

На слова «Все бігом, бігом, бігом!» діти починають бігти. На слова вихователя «Повернулись» діти на ходу міняють руки і повертаються в протилежний бік. Далі вихователь промовляє:

Тихше, тихше, не спішіть,
Каруселі зупиніть!
Раз-два, раз-два,
Вже закінчилася гра.

Зменшуючи поступово темп ходьби, діти зупиняються, усі разом кладуть мотузку на землю і розбігаються по майданчику. Гра повторюється.

Правила гри. Колом ходити ритмічно, бігти легко. Повертатися на ходу підскоком за сигналом «Повернулись» або «Раз».

Указівки до гри: проводячи гру, вихователь спочатку виконує з дітьми усі рухи відповідно до тексту. Згодом дітей можна об'єднати в 3-4 групи за зростом: дати 3-4 каруселі. Гра повторюється 4-6 разів. У перерві діти повторюють слова тексту, аналізують свої помилки (якщо такі були).

Критерії оцінювання аналітико-конструктивного завдання

«Творчо для малечі про різні речі» (Багатофункціональність предметів, об'єктів, явищ)
ОКР «Бакалавр»

1. Критерії оцінювання письмової частини завдання		Мах – 14+
	Креативність ідей	2 б.
	Продуктивність – кількість ідей	Не лімітовано
	Педагогічна доцільність (відповідність обраної форми роботи віку дітей та освітнім завданням) 2 бали – доцільно все запропоноване; 1 бал – доцільно не все	12 (2 за кожен методу)
2. Критерії оцінювання презентації обраної форми роботи		Мах – 6 б.
	Упевненість	1
	Здатність установлювати й підтримувати контакт з аудиторією	1
	Доцільна емоційність	1
	Культура мовлення	1
	Доцільність і точність невербальних засобів спілкування	1
	Дотримання регламенту повідомлення (до 10 хвилин)	1
	Максимальна кількість балів	20+

Додаток 4

Завдання для учасників Олімпіади ОР «Магістр»

Презентація науково-дослідної роботи (доповідь) «РІЗНОМАНІТТЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОСТОРУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ СВОГО РЕГІОНУ»

Коротко схарактеризуйте різноманіття традиційних, експериментальних, авторських тощо програм, концепцій і підходів, які реалізуються в просторі дошкільної освіти вашого регіону (1–2 абзаци тексту). Детально розкрийте одну програму (концепцію, підхід) на свій вибір. Повідомлення бажано ілюструвати мультимедійною презентацією, відео тощо.

Регламент – до 10 хвилин

Критерії оцінювання повідомлення

		Максимальна кількість балів
Критерії оцінювання змісту повідомлення	Відповідність темі	1
	Структурованість	1
	Широта охоплення різних аспектів	1
	Повнота розкриття питань	3
	Коректність використання педагогічної термінології	2
	Логічність викладу	1
	Чіткість і обґрунтованість відповідей на запитання за змістом повідомлення	3
	<i>Максимально за критерієм</i>	12
Критерії оцінювання наочного супроводу повідомлення (мультимедійної презентації, відео, портфоліо тощо – за вибором учасника)	Відповідність наочного супроводу темі повідомлення, відсутність дублювання тексту доповіді	2
	Змістовність	3
	Відповідність педагогіко-ергономічним вимогам	3
	<i>Максимально за критерієм</i>	8
Критерії оцінювання ораторських умінь	Упевненість	2
	Здатність установлювати й підтримувати контакт з аудиторією	3
	Доцільна емоційність	2
	Доцільність і точність невербальних засобів спілкування	2
	Дотримання регламенту повідомлення (до 10 хвилин)	1
	<i>Максимально за критерієм</i>	10
Разом		30